

Ярославль. - 2006. - С. 26-27.

2. Balsis S., Culby J. A. Comparing depression diagnostic symptoms across younger and older adults // *Aging Ment Health*. – 2008. – Vol.12. – P. 800–806.

3. Chew-Graham C. A., Chamberlain E., Nurner K. General practitioners and health visitors views on the diagnosis and management of depression: a qualitative study // *British Journal of General Practice*. – 2008. – Vol. 58. – P. 169–176.

4. Коломиец А.А., Злобин М.В. Организация оказания помощи больным с переломами дистального метаэпифиза костей предплечья. // *Современные технологии диагностики, лечения и реабилитации при повреждениях и заболеваниях верхней конечности: Тезисы докладов I Междунар. конгресса*. - М. - 2007. - С. 188-189.

5. Миронов С.П., Еськин Н.А., Андреева Т.М. Состояние специализированной амбулаторной травматолого-ортопедической помощи пострадавшим от травм и больным с патологией костно-мышечной системы. // *Вестник травматологии и ортопедии им. Пирогова*. - 2010. - № 1. - С. 3-8.

6. Пархотик И.И. Дието- и кинезотерапия. - К.: Здоровье Вашему дому, 2005. - С. 18-25.

7. Richardson R., Richards D. A., Barkham M. Self-help books for people with depression: a scoping review // *Journal of Mental Health*. – 2008. – Vol. 17. – P. 543–552.

8. Strine T.W., Chapman D.P., Kobau R. et al. Associations of self-reported anxiety symptoms with health-related quality of life and health behaviors // *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*. - 2005. - Jun. 40 (6). - P. 432-438.

Марущак М.О.

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ФУТБОЛОМ

У статті зроблено огляд науково-методичного доробку вітчизняних та зарубіжних фахівців з питань методики оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи на уроках фізичної культури, проаналізовано стан та сучасні підходи до застосування контролю та оцінювання успішності учнів у процесі занять футболом, обґрунтована доцільність розробки нової методики оцінювання успішності учнів середніх класів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, визначено критерії оцінки навчальних досягнень учнів з урахуванням віку, статі, стану здоров'я, мотивації, морфофункціонального й психічного розвитку дитячого організму.

Ключові слова: фізична культура, футбол, оцінка, педагогічний контроль, навчальні досягнення, тестування.

Марущак М.О. Теоретические и методологические основы оценивания учебных достижений учеников основной школы на уроках физической культуры в процессе занятий футболом. В статье сделано обзорно-методических наработок отечественных и зарубежных специалистов по вопросам методики оценивания учебных достижений учеников основной школы на уроках физической культуры, проанализировано состояние и современные подходы к применению контроля и оценивания успеваемости учеников средних классов с использованием информационно-коммуникационных технологий, определено критерии оценки учебных достижений учеников с учетом возраста, пола, состояния здоровья, мотивации, морфофункционального и психического развития детского организма.

Ключевые слова: физическая культура, футбол, оценка, педагогический контроль, учебные достижения, физические нормативы, рейтинговая система оценивания, тестирование, дифференцированный и индивидуальный подход, информационно-коммуникационные технологии.

Marushchak M.O. Theoretical and methodical foundations of assessing school progress of the basic school students in physical education classes in the process of football studies.

There has been made an observation of scientifically-methodical achievements of Ukrainian and foreign specialists in the sphere of methodology of assessing school progress of the basic school students in physical education classes; there has been analyzed the state and modern approaches to the use of control and assessment of the students in the process of football studies; there has been motivated expediency of elaboration of new technique of assessing middle class students' progress by using information-communicative techniques; there have been determined the criteria of assessing students' school progress taking into consideration age, sex, health, motivation, morphofunctional and psychological intellectual power of a child's constitution. The accent has been made on new approaches, forms and content of control and assessment in the context of personally-oriented paradigm of education, on active implementation of the rating system of assessment in physical education classes in the process of football studies, as well as the composite testing control technique of the level of students' progress, accepted diagnostic methods, differential and individual approach to their physical training, the level of students' physical qualities in football studies. It has been pointed to the importance of using various systems of adding bonus points, the approach to the control and assessment of students concerning age physiology, taking into consideration different levels of students' physical health and physical degree of training. There has been disclosed the importance of using modern computer technologies, the didactic material, modern teaching techniques, computerized control of the school-educational process for the purpose of objective assessment of the students. The effective computing curricula and automatic systems of assessing the level of the students' physical health and physical training have been characterized. The principal functions, principles, methods, types, means, criteria of the pedagogical control of assessment in physical education classes have been determined.

Key words: physical education, football, assessment, pedagogical control, school progress, physical standards, rating system of assessing, testing, differential and individual approach, information-communicative techniques.

Вступ. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів є одним із необхідних компонентів педагогічного процесу. Вони дають можливість одержати якісну характеристику засвоєння учнями навчального матеріалу.

Однак на сьогоднішній день офіційна система оцінювання успішності тих, хто займається фізичною культурою у різних навчальних закладах, безнадійно застаріла. Десятиріччя за десятиріччями систему фізичного виховання рухають уперед ті самі стереотипи, що були характерні ще на початку народження самої системи фізичного виховання. Ні вітчизняним, ні зарубіжним спеціалістам не вдалося розробити систему оцінювання, яка була б еталоном. Більше того, на сьогоднішній день у центральних органах виконавчої влади виникають ідеї про відміну оцінювання на уроках фізичної культури в школі, скасування контрольних нормативів. Проте оцінювання учнів на уроці – органічний елемент навчальної діяльності, який ставить за мету виявити досягнуті результати і таким чином слугує для вчителя формою зворотного зв'язку, без чого неможливе якісне управління педагогічним процесом.

Аналіз науково-методичної літератури підтверджує значущість контролю та оцінювання за фізичною підготовленістю школярів як процесу управління фізичним вихованням, засвідчує їх виняткове значення для сучасної освіти не тільки в теоретичному, але й у практичному плані [2,8,18,20]. Однак, робіт, які торкалися б оцінювання навчальних досягнень учнів середніх класів на уроках фізичної культури в процесі вивчення футболу в сучасній науково-методичній літературі недостатньо. Тому питання розробки методики оцінювання успішності учнів основної школи на уроках фізичної культури під час занять футболом з використанням інформаційно-комунікаційних технологій є надзвичайно важливим, що й обумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета роботи – обґрунтувати значущість контролю та оцінювання за навчальними досягненнями учнів основної школи на уроках фізичної культури в процесі навчання футболу з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Результати досліджень. Проблема шкільної оцінки є однією із головних у процесі модернізації сучасної школи. У контексті нового педагогічного мислення, ідей особистісно-орієнтованої парадигми освіти проблема оцінювання в навчально-виховному процесі набула нових форм і змісту: контролю та оцінюванню підлягає не рівень засвоєння учнями інформації у вигляді знань, умінь і навичок, а рівень опанування ними змісту освіти як інтегрованого результату навчальної діяльності, його сформовані ключові компетентності, що базуються на знаннях, досвіді та цінностях особистості.

Б.Г. Ананьев [2], В.О.Оконь [8] підкреслюють особливу значущість контролю та оцінки для здійснення педагогічного процесу. Разом з тим наукова література, де висвітлено проблему контролю та оцінювання учнів на уроках фізичної культури, в багатьох випадках, має емпіричний характер і реалізується без відповідного метрологічного обґрунтування. У зв'язку з цим виникає необхідність розроблення такої системи оцінювання, яка б стала ефективною.

Оцінка з фізичної культури в процесі занять футболом базується на загально педагогічних принципах. На думку В.О. Оконя [8], найважливішими принципами діагностування та оцінювання навчальних досягнень учнів вважає об'єктивність, систематичність (регулярність), наочність (гласність), а також індивідуальний характер перевірки, єдність вимог. З іншого боку, оцінка з культури фізичної має свою специфіку, оскільки для оцінювання учнів використовуються водночас різні критерії:

оцінювання виконання навчальних нормативів, які мають засвідчити рівень сформованості рухових умінь і розвитку фізичних якостей (учні 5–9 класів складають ті нормативи, що входять до варіативного модуля);

оцінювання динаміки особистих результатів кожного учня за певний період (семестр, рік, два роки), яка визначається на основі аналізу складання контрольних нормативів за цей період (за наявності позитивної динаміки, яка є наслідком старанності, зацікавленості учня в підвищенні результату, роботи над собою, вчитель підвищує оцінку, нараховуючи додаткові бонусні бали);

оцінювання роботи на уроці, опанування техніки виконання вправ;

оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань;

оцінювання позитивних напрацювань учня поза школою: відвідування спортивних секцій, клубів, участь у спортивних святах, конкурсах, змаганнях.

За даними Т.Ю. Круцевич [7], оцінюючи навчальні досягнення учнів, учитель фізичної культури має дотримуватися відповідних вимог та умов оцінювання, використовувати навчальні нормативи, запропоновані програмами, **здійснювати поточний, періодичний та підсумковий контроль**, застосовувати різноманітні системи нарахування бонусних балів, використовувати метод оцінювання портфоліо, **рейтингову систему оцінювання, тестову перевірку, діагностику, володіти** критеріями оцінювання, **предметом виміру** у фізичному вихованні, дотримуватися **функцій та етапів контролю й оцінювання** учнів, розрізняти **види оцінювання, рівні навчальних досягнень** учнів.

Останнім часом у педагогічній літературі, як вітчизняній, так і в зарубіжній, багатьма дослідниками проблем навчання відзначається рейтингова система оцінювання та її вплив на становлення самооцінки учня. Як вказують О.П. Аксьонова [1], А.О. Андрющук [3], V.A. Zapozhanov, F.H. Horshid [21], впровадження рейтингу навчальних досягнень передбачає побудову учнями індивідуальної освітньої програми, яка дозволить учителям і батькам учнів аналізувати їхній освітній поступ та їхні досягнення, виявляти помилки, а також регулювати форми й види освітньої діяльності. На підставі розроблених критеріїв учні самі можуть об'єктивно оцінювати свої досягнення, мають можливість самостійно прогнозувати собі кінцевий результат, як шлях до особистого зростання.

Активно обговорюється науковцями й питання диференційованого підходу до оцінки фізичної підготовленості. Так, Т.Ю. Круцевич [7] вважає, що зовсім не обов'язково вимагати від учня виконання фізичних нормативів – для

отримання високої оцінки школяреві досить продемонструвати позитивну динаміку результатів у контрольних вправах (тестях). Л.П.Сергієнко [11] під час оцінювання рівня фізичної підготовленості та складання тестів пропонує врахувати різні типи статури учнів, а В.В.Воронов [6] – використовувати комплексну оцінку, яка дорівнює сумі набраних балів у тестових вправах. Загальноприйнятий принцип диференціації та індивідуалізації навчання вимагає одного підходу: кожен йде своїм шляхом, дотримується власного темпу, навчається й досягає успіхів у міру своїх можливостей, потреб, реальних оцінок майбутнього.

Кожен віковий період має характерні особливості будови та функцій окремих систем організму, які переживають певні зміни у процесі занять фізичною культурою і спортом. Як стверджують Г.Л. Апанасенко [4], С. Craggs [13], Y. Klodecka-Rozalska [15], А.В. А.В. Loucks, [16]. При цьому найбільш насиченим віковими стрибками в розвитку дитини, автори відмічають шкільний період, який супроводжується інтенсивними темпами розвитку організму, складними морфофункціональними, психічними перебудовами, що обумовлює неоднакову функціональну готовність дитячого організму до педагогічного впливу засобами фізичної культури.

На думку В.П. Романюк [9] і J.M. Silva [18], така біологічна перебудова дитячого організму в цей період вимагає особливої уваги до контролю та оцінювання учнів з різним рівнем фізичного здоров'я та фізичної підготовленості, що є важливим для розв'язання низки практичних завдань організації навчально-виховного процесу в школі. Виникає необхідність обґрунтування підходу до оцінювання навчальних досягнень учнів під час занять футболом з позицій вікової фізіології, з урахуванням морфофізіологічних, психічних та фізичних особливостей дитячого організму. За даними В.П. Романюка [9], важливо враховувати особливості усіх систем та органів, які є інформативними показниками працездатності дитячого організму. Це дасть змогу прогнозувати, контролювати динаміку змін (протягом навчального року чи низки років) і вчасно використовувати методи і засоби корекції та реабілітації учнів під час занять футболом.

У цей віковий період, як стверджують Г.Л. Апанасенко [4], Т.Ю. Круцевич [7], С. Craggs [13], I.D. Mac Doudall [17], порушується рівновага нервових процесів, більшої сили набуває збудження, емоційність, психічна нерівноваженість, сповільнюється приріст нервових процесів, значно погіршується диференціація умовних подразників. Тому, на їхню думку, важливо, щоб навантаження на нервові елементи під час контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів не перевищували їх функціональні можливості, інакше неминучі патологічні зміни в дитячому організмі.

На жаль, програми з фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах зорієнтовані на середньостатистичного учня і не враховують індивідуальні особливості морфофункціонального розвитку та фізичної підготовленості школярів.

Фізичне виховання є по своїй суті комплексною дисципліною і тому як жодний інший шкільний навчальний предмет має нагальну потребу в комп'ютерних навчальних технологіях, дидактичному матеріалі, новітніх засобах навчання та впровадженні комп'ютеризованого управління навчальним процесом. Питання широкого використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках фізичної культури у навчальних закладах розглядаються в роботах багатьох дослідників. Зокрема, А.Г. Васильчук [5], К.М. Сергієнко [10], Л.П. Сергієнко [11], Н. Grabowski [12], Е. Banister [14], Р.Р. Vehrs, [19] запропонували широкий спектр комп'ютерних програм для багатьох напрямків фізичного виховання, підтвердили, що застосування ІКТ оптимізує педагогічний процес в загальноосвітній школі, допомагає вчителю ефективно проводити педагогічний контроль за успішністю учнів, їх теоретичною, фізичною та психофізіологічною підготовленістю, вказали на те, що істотними компонентами сучасної інформаційної технології в освіті мають бути методи безперервного й інтенсивного контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів.

На думку К.М. Сергієнка [10], Р.Р. Vehrs, А.Г. Fisher [19], комп'ютерне тестування на уроках фізичної культури – найважливіше з них. Воно допомагає вирішити ряд складних педагогічних завдань: визначити рівень розвитку рухових якостей у дітей; порівняти підготовленість учнів одного віку й статі; індивідуалізувати процес навчання; забезпечити об'єктивний контроль; виявити вплив застосованих засобів навчання; дати якісну характеристику й оцінку рухових здібностей учнів тощо.

Як стверджує А.Г. Васильчук [5], найбільші можливості для здійснення контролюючих та оцінювальних функцій має вчитель при використанні середовища комп'ютерних програм та автоматизованих систем, що дає можливість комплексно оцінювати фізичну підготовленість учнів, створювати бази даних про фізичний стан та фізичну підготовку школярів, простежувати їхню динаміку, обробляти необхідну інформацію, оптимізувати процес фізичного виховання під час занять футболом. Використання ІКТ на думку Л.П. Сергієнка [11], дозволяє зробити процес навчання мобільним, строго диференційованим та індивідуальним, їх можна використовувати на всіх етапах уроку, при цьому для вчителя вони є джерелом навчальної інформації, наочним посібником, тренажером, засобом підготовки і зберігання тестів, діагностики і контролю. У результаті процесу інтеграції комп'ютерних технологій у систему освіти, учитель отримує можливість здійснювати об'єктивний вимір кількісних та якісних показників фізичного розвитку учнів, їх рухових здібностей, проводити діагностику, комплексне тестове та рейтингове оцінювання стану фізичної підготовленості, вести спостереження за динамікою особистих навчальних досягнень учнів.

У теорії фізичного виховання розробляються і застосовуються на практиці різні системи оцінювання рухової підготовки молоді, яка навчається. На сьогоднішній день для роботи вчителів загальноосвітніх навчальних закладів розроблено комп'ютерну інформаційно-діагностичну програму «Школяр» (В. Шаповалова у співавторстві). Прикладом програми збору, аналізу та збереження результатів моніторингу фізичного стану дітей та підлітків, засобом контролю за рівнем фізичного здоров'я учнів є експертна система «Валеологія школяра», розроблена В.Д. Сонькіним, В.В.Зайцевою. Комп'ютерна програма «Твоє здоров'я – у твоїх руках» (автор – В.Я. Ванджура) допомагає стежити за станом фізичного розвитку, фізичної підготовленості учнів. Групою авторів (С.В.Хрущовим, С.Д.Поляковим, А.М.Соболевим) розроблена комп'ютерна програма експрес-оцінки рівня фізичного здоров'я дітей і підлітків за методикою Г.Л. Апанасенка. А.Г. Васильчук розробив автоматизовану систему комплексного контролю «Футбол у школі». І.Г.Максименко запропонував комп'ютерну навчальну програму «Основи відбору, навчання та тренування футболістів».

Застосування автоматизованої системи «Monitoring» для здійснення контролю фізичного стану дітей шкільного віку запропоновано Н.М. Гончаровою. Б.М. Шиян, О.В. Скалій розробили мультимедійну комп'ютерну програму «Акватренер», спрямовану на диференціацію навчання фізичних вправ та оцінки їх виконання на уроках фізичної культури, сформували рейтинги учнів. Для здійснення об'єктивного індивідуального оцінювання успішності учнів на уроках фізичної культури, комплексного контролю за їх фізичною підготовленістю науковці М. Макаренко, В. Лизогуб, В. Пустовалов, О. Безкопильний, А. Зганяйло створили комп'ютерну програму «Фізкульт-Ура». Оцінювання нейрон динамічних функцій учнів середнього шкільного віку М.В. Макаренко пропонує проводити за комп'ютерною системою «Діагност-1». На визначення схильності дітей до різних видів спорту та оцінки їх фізичного розвитку і функціонального стану спрямована діагностична програма КП Спортпрогноз (автори – О. Скалій, В. Шандригось). Використовувати на уроках фізичної культури та в позаурочний час комп'ютерну програму «Футбол і здоров'я-3» пропонує В.Я. Ванджура. Використання комп'ютерної програми «Different» (автори – І.А. Салук, В.М. Трач) дозволяє оперативним чином визначити типологію груп учнів за простими фізіологічними показниками та застосувати диференційний підхід до індивідуальних фізичних навантажень у процесі фізичної культури.

Міністерство освіти, науки, молоді і спорту України у свій час рекомендувало вчителям фізичної культури загальноосвітніх шкіл мультимедійні електронні посібники за шкільною програмою з фізичної культури, які надають можливість використовувати матеріал в інтерактивному режимі на уроках або під час тренувань; запропоновано тестові завдання перевірки рівня теоретичних знань учнів різної вікової категорії (від 6 до 18 років) під загальною назвою «Козацький гарт».

Значені розробки допоможуть учителю раціонально здійснювати контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках фізичної культури, проводити моніторинг рівня фізичної підготовленості й рівня фізичного розвитку учнів, простежувати їхню динаміку в спеціальних комп'ютерних програмах. Такі технології втілюють один з найбільш перспективних напрямків, які дозволяють суттєво підвищити ефективність фізкультурно-оздоровчої діяльності, – особистої зацікавленості кожного учня в зміцненні свого здоров'я, дотриманні здорового способу життя.

Більшість із запропонованих програм стосується визначення стану здоров'я, рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості учнівської молоді і тих, хто займається спортом, технічно-тактичної підготовленості юних спортсменів тощо. При цьому розроблено недостатньо програм, які були б спрямовані на визначення навчальних досягнень учнівської молоді під час занять фізичними вправами, і зовсім відсутні комп'ютерні програми для визначення успішності учнів основної школи на уроках фізичної культури в процесі занять футболом, з урахуванням мотивації, стану здоров'я, рівня фізичного розвитку, фізичної та технічної підготовленості школярів 5-9 класів.

Аналіз спеціальної літератури свідчить про активізацію інтересу багатьох науковців до різних аспектів педагогічного контролю у навчально-виховному процесі учнів загальноосвітньої школи під час занять фізичною культурою [5, 7, 18, 19, 21]. Досліджуються принципи, методи, види, засоби, функції, критерії і види контролю, вивчається застосування комп'ютерних технологій контролю, використання тестової методики контролю за рівнем успішності учнів, вивчені проблеми побудови уроків футболу в школі, зміцнення здоров'я школярів засобами футболу, досліджені питання щодо відбору юних футболістів, планування тренувального процесу, впровадження методики навчання футболу в основній школі, розвитку фізичних якостей під час занять футболом.

Для педагогічного контролю навчальних досягнень учнів на уроках фізичної культури в процесі занять футболом А.Г. Васильчук [5], Л.П. Сергієнко [11], пропонують застосовувати доступні діагностичні методи: анкети; комплексні експрес-системи діагностики; прогнозування фізичного стану за показниками, які вимірюються в умовах спокою; природні рухові тести на витривалість тощо. Науковці наголошують, що постійному педагогічному контролю повинен підлягати розвиток фізичних якостей, які відображають рівень рухових можливостей учнів і проявляються у футболі в тісному взаємозв'язку. Оцінка рівня розвитку фізичних якостей у футболі (швидкості, сили, швидко-силової здібності, гнучкості, спритності, координації, витривалості) може свідчити про відповідність або невідповідність підготовленості учнів до завдань, які їм будуть поставлені на занятті.

На жаль, сьогодні у сфері здійснення контролю та оцінювання успішності школярів, моніторингу їх фізичного стану спостерігається спонтанна діяльність. На думку К.М. Сергієнка [10], не розроблено методичний апарат його організації та проведення, різноманітні системи тестування відрізняються між собою як набором тестів і шкалами оцінювання, так і технологією збору, збереження, обробки та поширення отриманої інформації. Недостатня не тільки методична база, але й мала кількість методичних розробок для здійснення контролю та оцінювання успішності учнів, що примушує педагога на практиці орієнтуватися лише на власний досвід і вміння емпірично шукати шляхи ефективного застосування сучасних технологій навчання.

ВИСНОВКИ.- На основі аналізу, вивчення та узагальнення методологічної, психолого-педагогічної та науково-методичної літератури проаналізовано особливості організації занять, навчання та оцінювання ігрових дій учнів у процесі вивчення футболу в педагогічній теорії, підтверджено, що оцінювання на уроках фізичної культури в загальноосвітній школі впливає із суті навчання, його основних функцій і результатів, що дає можливість учителю управляти педагогічним процесом, вносити відповідні корективи, одержувати якісну характеристику навчальних досягнень учнів, діагностувати й прогнозувати їх розвиток, встановлено, що обов'язковою **умовою** оцінювання учнів на уроках фізичної культури має бути систематичне визначення рівня навчальних досягнень учнів з врахування їх морфофункціональних, психічних та фізичних особливостей розвитку учнів, адаптації дитячого організму до фізичного навантаження на кожному віковому етапі, показано значення й переваги інформаційно-комунікативних технологій, визначені основні напрямки та завдання щодо використання комп'ютерних програм, новітніх засобів навчання під час контролю та оцінювання учнів на уроках фізичної культури.

НАПРЯМ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ буде спрямований на визначення інтегральних показників оцінювання успішності та встановлення індивідуальних контрольних норм кожного технічного прийому для учнів 5–9 класів в процесі занять футболом з урахуванням віку, статі, стану здоров'я, мотивації, морфофункціонального й психічного розвитку дитячого організму й на цій основі буде розроблена та експериментально перевірена методика оцінювання успішності навчальних досягнень учнів основної школи в процесі занять футболом з використанням інформаційно-комунікативних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аксьонова О.П. Рейтингова система оцінювання діяльності учнів на уроках фізичної культури. // Фізичне виховання в школах України.– 2009.– № 2.–С.2–6.
2. Ананьев Б.Г. Психология педагогической оценки // Избранные психологические труды в 2-х ч. / под. ред. А.А.Бодалева и др. – Т.2. – М.: Педагогика, 1980. – 320 с.
3. Андришук А.О. Рейтингова технологія оцінки знань в навчально-виховному закладі / А.О. Андришук // Педагогіка і психологія. – 1999. – №3. – С.86–93.
4. Апанасенко Г.Л. Физическое развитие детей и подростков. – К.: Здоровье, 1985. – 80 с.
5. Васильчук А.Г. Автоматизована система комплексного контролю за фізичним вихованням (На прикладі уроку з футболу). // Фізичне виховання в школі. 2006. – №6. – С. 17–20.
6. Воронов В.В. Теоретические возможности рейтингового накопительного оценивания системы учебных достижений школьников: Дисс. на соиск. учен. ст. канд. педаг. наук. – Санкт-Петербург, 2010. –164с.
7. Круцевич Т.Ю. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навч. посіб. / Т.Ю. Круцевич, М.І. Воробйов, Г.В. Безверхня.– К.: Олімп. Л-ра, 2011. – 224 с.
8. Оконь В. Введение в общую дидактику. Пер. с польского. – М.: Высшая школа, 1990. – 383 с.
9. Романюк В.П. Комплексна оцінка впливу занять футболом в умовах різних рухових режимів на морфофункціональний розвиток школярів 11-17 років: Автореф. дис. канд. наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.02 // Харків. Держ. Ак-мія фізичної культури – Харків, 2007. – 19 с.
10. Сергиенко К.Н. Интерактивная система компьютерного мониторинга уровня физического развития и здоровья школьников Украины // Олимпийский спорт и спорт для всех. – К., 2005. – 280 с.
11. Сергієнко Л.П. Спортивна метрологія: теорія і практичні аспекти: підруч. Л.П.Сергієнко. – К.: КИТ, 2010. – 776 с.
12. Grabowski H. EUROFIT. Europejski test sprawności fizycznej / H. Grabowski, J.Szopa. –Krakow, 1991. – 68s.
13. Craggs C., Corder K, van Sluijs, E.M. and Griffin S., (2011). Determinants of change in physical activity in children and adolescents: a systematic review. American journal of Preventive Medicine, 40(6), pp. 645-658.
14. Banister E. Modeling elite athletic performance. Physiological testing of High-performance athletes. Champaign, Illinois: Human kinetics books, 1991, pp. 403-424.
15. Klodecka-Rozalska J. The effect of maximal effort on the level selected psychomotor functions and general feeling in boxing, football and modern pentathlon competitors, in the aspect of adaptation. // Biology of sport.- Warsaw.-1985.- V.2, athletes, Human Kinetics Books, Champaign, Illinois, 1991-p. 403-424.
16. Loucks, A.B., Horvath, S.M. Amenorreaatletica: Unanalysis. "Medicine and Science in Sports and Exercise", 1985. – P. 56-72.
17. Mac Doudall I.D., Weger H.A., Creen H.J. Physiological testing of the elite athlete. The Canadian Association of sport Sciences. - Toronto, 1982.-58 p.
18. Silva J.M., Shultz B.B., Haslam R.M., Murrey D. Psychophysiological assessment and sport. – Reston, Virginia. – V.52. – Oct. 1981. – P. 348-358.
19. Vehrs P.R., Fisher A.G., George I.D. Tests y prueba física. – Barselona.: Paidotribo, 1996. – P.209-214.
20. Zaporozhanov V.A. Control in practice of sports training. Educational methodical text-book / V.A. Zaporozhanov, A. Kuzmin, F.H. Horhid – Kiev, 1994. –70 p.
21. Zaporozhanov V.A., Horshid F.H. Management and control in training of athletes. – Kiev, – 1994. –55p.

УДК 796.01.1

Марчик В.І., Мінжоріна І.Л.
Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

КАТЕГОРІЯ ЗДОРОВ'Я У ЦІННОСТЯХ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

В статті розглядається короткий огляд проблематики у можливості розуміння ролі і значимості здоров'я в особистому житті студента, що може спонукати його до більш усвідомленого використання засобів фізичної культури та формування навичок здорового способу життя. У дослідженні прийняли участь студенти (всього 41 осіб) різних курсів з 8-ти факультетів Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет». Показано, що на сьогоднішній день акцент розуміння фізичної підготовки, що раніше поєднувався зі спортивними, технічними і тактичними вміннями, переміщується у сторону фізичної активності (health related fitness) як цільової життєвої установки. Визначено, що категорія «здоров'я» у цінностях сучасного студента у 49% розуміється як фізична, 15% - психофізична, 22% - духовна та 14% - соціальна категорія.

Можна відмітити деякі оригінальні визначення. «Для мене поняття здоров'я означає певного роду свободу. Якщо ти здоровий фізично, ніщо не заважає тобі здійснити задумане, ти можеш займатись, чим хочеш, побачити світ, знайомитись з людьми і у всій повноті відчувати смак життя». «Для мене здоров'я – це є комплекс сильного духу і морального стрижня, який є основою для здоров'я людини, що проявляється в її поведінці, способу життя, харчуванні. Здорова людина – це та людина, яка витримує всі виклики соціуму».

Ключові слова: студент, поняття «здоров'я», категорія «здоров'я».

Марчик В.І., Мінжоріна І.Л. Категорія здоров'я в цінностях сучасного студента

В статті розглядається короткий огляд проблематики у можливості розуміння ролі і значимості здоров'я в особистому житті студента, що може спонукати його до більш усвідомленого використання засобів фізичної культури та формування навичок здорового способу життя.